

Fiche 2: Mededeling Hervorming van EU-staatssteunregels voor diensten van algemeen economisch belang

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's "Hervorming van de EU-staatssteunregels voor diensten van algemeen economisch belang"

Datum Commissiedocument

23 maart 2011

Nr. Commissiedocument

COM (2011) 146 definitief

Pre-lex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=200281

Nr. impact -assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet opgesteld

Behandelingstraject Raad

Niet van toepassing

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie gaat een consultatie organiseren om een nieuwe discussie over diensten van algemeen economisch belang op gang te brengen.

Een Dienst van Economisch Algemeen Belang (DAEB) ontstaat wanneer de overheid specifieke verplichtingen oplegt aan degene die een bepaalde dienst aanbiedt, en daarbij (eventueel) financieel bijspringt, om ervoor te zorgen dat de dienst op de gewenste manier wordt aangeboden.

Naar aanleiding van de uitspraak van het Europese Hof van Justitie in de zaak Altmark¹ (C-280/00), heeft de Europese Commissie in 2005 de beschikking diensten van algemeen economisch belang (de "DAEB – beschikking") en de Kaderregeling diensten van algemeen economisch belang ("DAEB – kaderregeling") vastgesteld, ofwel het zogenaamde "post-Altmark-pakket". Hierin heeft de Commissie aangegeven op welke wijze organisaties die diensten van algemeen economisch belang verzorgen gecompenseerd kunnen worden, zonder dat de

¹ Hof van Justitie, arrest van 24 juli 2003, zaak C-280/00, Altmark Trans GmbH en Regierungspräsidium Magdeburg / Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, Jurispr. 2003, blz. I-7747.

overheid in strijd handelt met de staatssteunregels van de Europese verdragen (artikelen 106 en 107 VWEU).

In november 2011 zal de DAEB-kaderregeling aflopen en zullen de huidige regels geëvalueerd gaan worden. Tevens heeft de Commissie een werkdocument gepubliceerd over de toepassing van de EU-staatssteunregels op diensten van algemeen economisch belang sinds 2005. Hierin zijn ook de uitkomsten van een publieke consultatie uit 2010 opgenomen.²

Op basis van deze gegevens hoopt de Commissie een nieuwe discussie op gang te brengen. Daartoe zal de Commissie een nieuwe consultatie gaan organiseren, naar verwachting in de zomer van 2011.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

In de mededeling staan geen voorstellen voor concrete wet- en regelgeving. Wel nodigt de Commissie alle betrokkenen (Raad, Europees Parlement, lidstaten en andere stakeholders) uit hun zienswijze te geven ten aanzien van de komende herziening van het DAEB-besluit en de DAEB-kaderregeling. Deze consultatie staat gepland voor juli 2011.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland verwelkomt de consultatie en zal hierop te gelegener tijd reageren.

Diensten van Algemeen Economisch Belang vervullen een sleutelrol op verschillende plaatsen in de Nederlandse economie, zoals het verzorgen van regionaal openbaar vervoer, het hantieren van redelijke tarieven voor sociaal zwakkeren, sociale woningbouw en publieke omroepen.

Als gevolg van het Altmark-arrest is meer duidelijkheid ontstaan over de vraag in welke gevallen sprake is van staatssteun en in welke gevallen niet, namelijk:

- 1) de taken en verplichtingen van de onderneming dienen duidelijk omschreven te zijn;
- 2) de compensatie dient op een objectieve en transparante manier te worden bepaald;
- 3) deze compensatie mag niet meer bedragen dan de kosten van de uitvoering van openbare dienst verplichting, inclusief een redelijke winstmarge;
- 4) de betrokken onderneming is gekozen in het kader van een openbare aanbesteding, waarbij de kandidaat kan worden geselecteerd die deze diensten tegen de laagste kosten voor de gemeenschap kan leveren óf waarbij de compensatie wordt vastgesteld op basis van de kosten die een gemiddelde, "goed beheerde" onderneming zou hebben gemaakt.

² Werkdocument van de Diensten van de Commissie, "De toepassing van de EU-staatssteunregels op diensten van algemeen economisch belang sinds 2005 en de uitkomsten van de publieke raadpleging," SEC(2011) 397
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/sgei_report_nl.pdf

De DAEB-beschikking en de DAEB-kaderregeling geven aan op welke wijze invulling moet worden gegeven aan de criteria 1 tot en met 3, indien niet wordt voldaan aan het vierde criterium en er dus sprake is van staatssteun.

Nederland waardeert de aandacht van de Commissie voor Protocol nr. 26 bij het Verdrag van Lissabon, betreffende de diensten van algemeen belang, waarin de ruime discretionaire bevoegdheid van de lidstaten om diensten van algemeen economisch belang te verrichten en te organiseren wordt benadrukt. Naar de mening van Nederland biedt het Protocol de gewenste verduidelijking over de verhouding tussen de regels van de interne markt en de manier waarop de lidstaten hun publieke voorzieningen kunnen regelen zonder dat zij met EU-regels in strijd komen. Met het Protocol wordt het juridisch EU-raamwerk geconsolideerd en verduidelijkt, en wel in primair recht.

Nederland waardeert eveneens de inspanningen van de Commissie om tot een gedegen afweging te komen, door een tweede consultatie over dit onderwerp te organiseren. In de uitvoeringspraktijk leidt het 'post- Altmark- pakket' vooral bij decentrale overheden tot onzekerheden en relatief hoge administratieve lasten. Nederland is daarom verheugd met het streven dat de toekomstige hervorming gericht zal zijn op verdere verduidelijking van de regels en op een gediversifieerde en evenredige aanpak. Te gelegener tijd zal Nederland reageren op de voorstellen in die consultatie. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van de aangereikte informatie in het werkdocument en de informatie die de eerdere consultatie heeft opgeleverd.